

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА КРЕДИТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Н. А. Мостовенко, к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

Конкурентні переваги виробничо-господарських структур в умовах ринку здобуваються завдяки оновленню та удосконаленню виробничих технологій, розробці та виробництву нової продукції, використанню новітніх підходів до управління та організації виробництва. Статистичні дані вказують на те, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були й залишаються власні кошти підприємств, частка яких у 2013 році становила 73% загального обсягу витрат, проти 63,9% 2012 року. Частки фінансування за механізмами державного фінансування, кредитування та зовнішніх залучень є незначними. Так, фінансова підтримка держави у 2013 році становить 0,25%, а на кошти іноземних та вітчизняних інвесторів припадає, відповідно, 13,1% і 13,7%. Причому загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності у 2013 році скоротився на 1918 млн. грн., тобто на 16,7%.

Нова хвиля фінансової кризи у кредитній системі спричинила не лише зниження загальних обсягів кредитних вкладень у економіку загалом, а й у її інноваційну складову зокрема. Розвиток банківського сектору й усієї економічної системи взаємозалежний. У розвиненій економіці банки стають активними суб'єктами інноваційної діяльності, забезпечуючи не тільки її фінансування, а й зв'язок між усіма іншими учасниками – державою, інвестиційно-інноваційними фондами, науково-технічними установами та споживачами. Науковці С. Науменкова та С. Міщенко, зокрема, зазначають, що причини сучасної кредитної кризи зосереджені як у банківському секторі (фактори пропозиції), так і у реальному секторі (фактори попиту), надаючи вирішальну роль факторам пропозиції [1, с. 4].

До проблем, що впливають на кредитну діяльність банків, варто віднести: значний рівень тіньової економіки; кредитування торгівлі, зокрема, закупівлі

імпортних товарів, що не стимулює вітчизняне виробництво, погіршує сальдо торгового балансу, спричиняє знецінення національних грошей та залежність від коливань валютного курсу; приховану інфляцію, що змушує вести пошук обігового капіталу для покриття цінової динаміки, замість приросту інвестицій. Причому для суб'єктів інноваційної діяльності в Україні, притаманні певні особливі гальмівні чинники інноваційного інвестування: відсутність податкових пільг та стимулів для інноваційних підприємств, нерозвиненість інноваційної інфраструктури, орієнтація на трансфер технологій з міжнародного ринку.

Залучення позикових ресурсів банківської системи для інвестування у інноваційні проекти обмежене високим ризиком та відсутністю гарантованого прибутку у цій сфері, оскільки банківські установи самі є колективними позичальниками і змушені дотримуватись встановлених центральним банком економічних нормативів ліквідності, обсягів резервування. Беззаперечним є факт, що банки надають перевагу у фінансовій підтримці лише тих інноваційних проектів, що насамперед матимуть комерційний успіх. Хоча роль банків на ринку інноваційного інвестування є надзвичайно важливою, але її реалізація також залежить і від попиту на кредитні ресурси з боку суб'єктів господарювання. Проте нагальна економічна ситуація створює несприятливі умови на ринку інноваційного інвестування, котрі негативно впливають як на формування попиту на кредитні ресурси, так і на їх пропозицію. Узагальнення даних, представлених у науковій літературі [1, 2, 3], дозволяє здійснити групування чинників, що стримують формування попиту та пропозиції на кредити для інноваційно-інвестиційної діяльності (табл. 1). Як бачимо, ефективне функціонування кредитного механізму інвестування інновацій може бути реалізоване лише при взаємній узгодженості інтересів усіх зацікавлених сторін: власників фінансових ресурсів, банківської сфери як фінансового посередника та розробників і власників інноваційних продуктів.

Чинники формування попиту й пропозиції на кредитні ресурси для
інноваційно-інвестиційної діяльності*

Чинники попиту	Чинники пропозиції
<ul style="list-style-type: none"> • висока відсоткова ставка за кредитами; • відсутність упевненості у стабільності купівельної спроможності національної валюти у довгостроковій перспективі; • коливання валютного курсу; • низька фінансова грамотність; • відсутність зацікавленості у пошуку і придбанні вітчизняних наукових розробок; • відсутність інноваційної культури, фахового досвіду підприємців; • низька кредитоспроможність; • прагнення підприємницьких структур до максимальної фінансової незалежності від зовнішніх фінансових джерел; • зниження платоспроможності кінцевих споживачів інноваційних благ. 	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність депозитної бази банків на довгостроковій основі; • високий кредитний ризик; • необхідність формування резервів за кредитами, що мають підвищений кредитний ризик; • зацікавленість у здійсненні спекулятивних операцій (з валютою, цінними паперами); • експансія банків з іноземним капіталом, що орієнтовані на кредитування споживчого імпорту; • відсутність спеціалізованих кредитних продуктів, орієнтованих на інноваційне підприємництво; • недостатня компетенція банківських працівників.

* Розроблено автором

Отже, застосування комплексного підходу у вирішенні проблем підприємницького сектору та банків, як найбільшої складової вітчизняного фінансового сектору, допоможе забезпечити кругообіг грошових ресурсів за схемою: формування нагромаджень на довгостроковій основі – інноваційне інвестування – одержання прибутку від інноваційної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Науменкова С. Розвиток кредитування у посткризових умовах / С. Науменкова, С. Міщенко // Банківська справа. – 2013. – №1 – С. 3-19.
2. Диба О. Фінансово-кредитні чинники інноваційних зрушень / О. Диба, Ю. Гернего // Банківська справа. – 2013. – №3. – С. 14-24.
3. Дзюблюк О.В. Банки і підприємства: кредитні аспекти взаємодії в умовах ринкової трансформації економіки: [моногр.] / О.В. Дзюблюк, О.Л. Малахова. – Тернопіль.: Вектор, 2008. – 324 с.